

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 22:40
za pol leta " " 11:20
za četrt leta " " 5:60
za en mesec " " 1:90

Za pošlj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENECEC

Inserati:
Enostop. petlistrst (72mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 „
za trikrat 9 „
za več ko trikrat . . . 8 „

V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenu primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upraviništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Aneksijska debata v kranjskem deželnem zboru.

(16. januarja 1909.)

Prinašamo govore naših poslancev ob priliki aneksijske debate v kranjskem deželnem zboru 16. t. m. Aneksijska debata v kranjskem deželnem zboru je zagledatelj pomenljiva, ker je naš deželni zbor prvo jugoslovansko postavodajavno zastopstvo to in onostranske polovice, ki se je izjavilo o aneksiji ter to dejstvo osvetlilo s slovanskega stališča, s stališča tistih, ki so pri tem najbolj prizadeti. Če nadalje uvažujemo, kakšne avtoritete na tem polju so pri tej priliki v kranjskem deželnem zboru govorile, — potem pač smemo upravičeno reči, da se aneksijska debata v naši zbornici sme skozinskoz meriti z debatami, ki so se vršile o tej stvari v delegacijah in dunajskem parlamentu. Danes objavimo na uvodnem mestu govor dr. Kreka. (Ostalo poročilo o deželnem zboru prinašamo na drugem mestu.)

Govor poslanca dr. Kreka o aneksiji.

Govornik čita v našem listu že priobčeni predlog, ki ga je stavil v prvi seji, ter nadaljuje:

Utemeljevati mi je nujnost tega predloga. Gospoda moja! Kdor smatra, da je prav, ako prvi avtonomni zastop južnih Slovanov, ki se je sešel potem, ko se je aneksija Bosne in Hercegovine izvršila, izpregovori o tem dejstvu svojo besedo, mora reči, da je moj predlog nujen zato, ker je priložnost dana samo sedaj; pozneje bi se o tej stvari po pameti govoriti ne dalo. In ker smatra stranka, kateri jaz pripadam, za potrebno, da se izpregovori o tem dejstvu besedo v tej zbornici, zato je za nas nujnost sama po sebi dana. Upam, da tudi drugi gospodje tovariši imajo ravno to prepričanje in zato nisem v strahu, da bi se nujnost mojega predloga ne sprejela. Da že pri utemeljevanju nujnosti govorim o stvari sami, to moram storiti zagledatelj, da bo priložnost razprsti debato.

Ali smo naivni?

Najprej moram zavrniti tisto očitje, katero se največkrat nam Slovanom, posebno pa južnim Slovanom meče v obraz, kadarkoli se mi bavimo s kakim globljim

političnim vprašanjem. Očitajo nam namreč, da smo naivni.

Gospoda moja! Tu si v duhu mislim takoj izurjenega nemškega žurnalista pri dunajskem listu, ki ma veliko bravev, dasi nobene stranke. Če si predstavljam takega žurnalista, ko razmotriva, da govore Slovence o aneksiji, da govore, da pomenja ona zblizanje vseh južnih Slovanov v eno samostojno državopravno organizacijo, — potem mu berem najgloblje zaničevanje napram nam na vsem licu. Neizrekljivo visoko se čuti nad nami. In v tem trenutku, ko sem zasačil tega žurnalista, ki je tip nam nasprotnega časnikarja, v tej poziciji, se zavedam, da stojim višje nad njim, in očitek naivnosti je zame pokopan.

Svinjski pastirji.

Gospoda moja! Omeniti pa moram iz prešlih dob, kako se izražajo ti žurnalisti o nas. Okrog leta 1870. je največji nemški list pisal tako-le (čita nemški): »Hlepenje, da bi obrnili pozornost nase, se budi v dolinah jugoslovanskih svinjskih pastirjev vsako pomlad. . . . Tako so pisali nemški žurnalisti, tako so mislile nemške stranke o vsem idealnem, o vsem silnih kreposti polnem delu Slovanov. Tako sodijo tudi danes.

Če danes ti ljudje govore, da pozdravljajo aneksijo Bosne in Hercegovine, jo pozdravljajo z drugega stališča, — s stališča, da je v tistih dolinah ubogih svinjskih pastirjev bilo mnogo dobička dobiti in da ga bo še! Čisto navadni trgovsko gospodarski oziri so, ki velike vodilne kroge vodijo, da govore drugače o Bosni in Hercegovini in o orientu, kakor so svoj čas govorili. Svoj čas — et memnisse juvat! — so računali, koliko bo imela Avstrija zgube z Bosno in Hercegovino. Zlasti v nemških liberalnih listih se je na vse mogoče načine obsojalo politiko Andrasseyjevo. Danes so zadovoljni in danes vedo, da Bosna in Hercegovina, domovina teh ubogih svinjskih pastirjev, njihovega kapitalu in njihovi dobičkaželjnosti kaže pot v daljni svet in jim odpira za njihov dobiček nove, silno plodonsne pokrajine.

Naše stališče. — Geografska enota.

Stališče, s katerega mi razmotrivamo aneksijo Bosne in Hercegovine, je pač drugačno. Gospoda moja! Mi se zavedamo prvič, da sta geografsko in politično združeni z nami, in da govorimo o sebi, ko govorimo o Bosni in Hercegovini,

da govorimo o svojem domu, o svojih ljudeh. (Tako je!)

Poglejte karto! Vsak razumen človek, ki pozna nekoliko gospodarski razvoj, bo vedel, da označujejo enotnost v gospodarskem oziru vodne ceste, poleg njih železnice in z železnicami pota in vsa druga občila. In tukaj vali sinje valove zelena Sava, doma pod našim Triglavom, in vodi po svojih pritokih v osrčje Bosne in Hercegovine. Vsa Bosna in Hercegovina, vsa Slavonija in Hrvatska, velik del Štajerske — ravno naš del — in velik del Koroške, koder prebiva naš narod, spada k tej zemlji. Naša je ta zemlja, ki jo mora geograf po njenem značaju oceniti kot enoto, ki jo pa tudi mi po svojem srcu cenimo in ljubimo kot svojo domovino!

Naš je tudi narod! — Od Zile do Črnega morja vsi eno!

Gospoda moja! Ne samo zemlja, za katero se gre, tudi narod je naš narod. Mi ne govorimo o tujcih, ko govorimo o Bošnjakih in Hercegovcih; to so naši ljudje! Razumen in pameten filolog, ki ne upošteva samo tega, kar se je zgodovinsko razvilo pod danimi pogoji, marveč ki življenje jezika študira v narodu samem, mi bo priznal, da ko se gre za to, da se oceni jezik, je odločilna dialektologija. Dialekti so živ dokaz ljudske tvorbe jezikovne, in filologi so konstatirali, da od Zile dol do Črnega morja ni mogoče najti filologu prehoda pri teh dialektih. To gre venomer: eden se z drugim zliva, eden v drugega preliva.

In da s filološkega stališča še bolj ckepim to trditev, moram navesti, da je za značaj jezika merodajno glasoslovje. Glasoslovni zakoni pa so od Zilskega do Bolgarskega eni in isti. In če je bolgarski narod izgubil svojo deklinacijo in svoj infinitiv in pridobil pod tujim vplivom člen, je bolgarski jezik nekoliko težje umljiv za nas. Glede hrvatskega ali pa srbskega jezika pa vemo vsi, da še danes Slovenec in Hrvat popolnoma bratski občujeta drug z drugim. Tu ni treba nobene slovnice, nobenega slovarja, marveč kakor povsod in vsakemu, ki pride iz drugega okoliša, je treba le prilagoditi uho prozodiji, akcentu.

Tako stoji razmere, gospoda moja! Tukaj ne moremo govoriti o večih jezikih, o večih narodih. En narod je to in en jezik. To, da pri nas avstrijski eksekutor in onstran Sotle hrvatski pandur rubita, ni bistvena razlika, po kateri bi se narodi ločili. In narod smo in en jezik govorimo.

Pri teh raznih dialektih, ki se prelivajo drug v drugega, pa vidimo, da ne stoji koordinirano, da bi eden bil poleg drugega, da bi eden prehajal v drugega, ampak ti dialekti se čudovito menjajo. Ruski vseučiliški profesor Boudoin de Courtenay je dokazal, da je jezik beneških Slovencev mnogo bolj podoben hrvaščini kakor slovenščini. Vi imate na severnem Koroškem imena krajev, ki dokazujejo, da so tam stanovali ljudje, ki so se imenovali Hrvate in ki so govorili hrvatski dialekt; hrvatske naselbine s hrvatskimi imeni imamo še danes na Moravskem.

Menjevanje dialektov je odvisno od najrazličnejših faktorjev, v prvi vrsti od poguma dotičnih plemen, ki so si izbrala nevarnejša pota kakor drugi. In v tem oziru, gospoda moja, dovolite, da izrazim svoje prepričanje, da iz tega zgodovinskega dogodka sledi, da so bili med vsemi slovanskimi plemeni najpogumnejši in najpogumnejši naši pradedje, ker so šli najdalje na zapad. (Viharno odobravanje.)

Govori se torej o naši zemlji, o našem jeziku, o našem narodu, ko se govori o Bosni in Hercegovini, ko se govori o narodih, ki v teh zemljah prebivajo. Za to je razumljivo, da nam o vsakem dogodku, ko postanejo vezi našega skupnega edinstva ožje, srce gorkeje bije.

Najvažnejše dejstvo v zgodovini južnih Slovanov: aneksija.

Izjavljam pa, da ga ni in ga ne more biti bolj važnega dejstva za južne Slované, kakor je aneksija Bosne in Hercegovine, ki je končno pod isto dinastijo postavila skoro dva milijona naših bratov po krvi, po zemlji, po jeziku. Zato se ni čuditi, ako izjavljamo mi, da aneksijo pozdravljamo.

Se ga vidim tistega nemškega liberalnega žurnalista in njega stranko, ki jo vodi in vlada in vleče, kakor hoče, — še ga vidim, kako iz kota gleda in se norčuje iz moje naivnosti, kako piše: Saj ste v drugih deželah, meje dežel so tako različne, saj nimate drug z drugim nobenega stika, zato je popolnoma nemogoče, po čemer stremite. Nisem naiven; zato pa bo v tem oziru treba nekaj natančnejših besed s tem tipom naših nasprotnikov.

Meje dežel niso nepremične.

Deželne meje niso nič tako narejene, da bi se o njihovi preureditvi govoriti ne dalo. Deželne meje je zgodovina delala in jih bo delala. (Odobravanje.) Jaz vem, da jih je veliko, ki tega stališča danes še ne odobravajo, ki so zaostali za

LISTEK.

Otok zakladov.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Prevel J. M. (Dalje.)

In tako je dajal povelja, ki sem jih brez sape izvršil, dokler ni naenkrat zavpil: »Sedaj pa, moj dragi, pazi!« In hitro sem obrnil krmilo in »Hispaniola« je zavila naokoli in letela z rlcem visoko navzgor naravnost proti nizkemu poraščenemu obrežju.

Vzmirljivost teh poslednjih manevrov je nekoliko zmanjšala mojo dosedanjo pozornost. In še sedaj sem z največjim zanimanjem čakal, da zavozi ladja na suho, tako da sem popolnoma pozabil na nevarnost, ki mi je pretila, ter sem iztegoval svoj vrat preko ograte in gledal valčke, ki so se razširjali pred rlcem naokoli. Brez najmanjšega boja za svoje življenje bi bil padel, ako se me ne bi naenkrat lotil nek nemir, vsled katerega sem se obrnil nazaj. Morebiti sem bil slišal kako škripanje

ali sem v kotu svojih oči videl njegovo senco, morebiti je bil samo nagon; vendar naj bode temu kakor že hoče, ozrl sem se naokoli in tamkaj zagledal Handsa, svojo kratko sabljo v svoji desnici, ki je bil že na pol pota proti meni.

Obadva sva morala glasno zakričati, ko so se srečale najine oči; toda moj glas je bil glasen krik strahu, njegov pa kakor tulenje napadajočega bika. V istem trenutku je planil naprej, jaz pa sem skočil v stran. Pri tem pa sem izpusil drog krmila, ki je močno odskočil; in mislim, to mi je rešilo življenje, kajti zadel je Handsa čez prsi, tako da se je za trenutek onesvestil.

Predno se je zopet zavedel, sem bil jaz že na varnem iz onega vogala, kjer me je bil vjel, in sedaj sem imel cel krov za umikanje na razpolago. Ustavil sem se ravno pred glavno jamboro, izvlekel iz žepa samokres in hladnokrvno pomeril, akoravno se je že obrnil in zopet naravnost prihajal proti meni, ter sem sprožil. Petelin je padel, vendar ni bilo niti ognja niti poka; smodnik na ponvici se je vsled morske vode pokvaril. Jezil sem se nad seboj radi te nevarnosti. Zakaj nisem že davno natresel novega smodnika in nanovo nabasal svojega edinega orožja?

Potem ne bi bil samo kakor ovca, ki beži pred svojim mesarjem, kakor sem bil sedaj.

Četudi je bil ranjen, je bilo vseeno čudovito, kako hitro se je gibal; njegovi sivi lasje so mu padali preko obraza in obraz sam je bil ves rdeč od naglice in jeze. Nisem imel časa, da bi poskusil svoj drugi samokres, niti dosti veselja, vsaj sem vedel, da bo brez uspeha. Eno pa sem videl jasno: da se ne smem samo umikati pred njim, sicer me kmalu zopet kje vjam kakor poprej, ko me je že skoro vjel pri krmilu. Ako bi me vjel, potem bi bilo kakih devet ali deset palcev krvave sablje moja poslednja izkušnja na tej strani večnosti. Položil sem svojo roko na glavno jamboro, ki je bila zelo debela, in v skrajni napetosti čakal, kaj pride.

Ko je opazil, da se mu mislim umikati, se je istotako ustavil in preteklo je nekoliko časa z nekoliko zvijačami od njegove strani in s primernim gibanjem od moje. Bila je ravno taka igra, kakor smo se večkrat igrali doma po skalovju Črnogorskega zaliva, vendar mi ni srce nikdar poprej tako močno utripalo, kakor sedaj. Še vedno je bilo vse skupaj, kakor sem dejal, nekaka otročja igra, in mislil sem, da moram

proti postarnemu mornarju z ranjeno noggo dobiti. In v resnici, moj pogum mi je tako narastel, da sem se drznil celo malo pomisliti, kako se utegne cela stvar končati.

Med tem, ko je bila stvar taka, je »Hispaniola« naenkrat zadela na pesek, se stresla, se plazila za trenutek po pesku, nato se pa hitro nagnila na levo, dokler ni bil krov za petinštirideset stopinj nagnjen. Precej vode se je vllilo skozi odprtine v ograji, tako da je nastala med krovom in ograjo naenkrat cela luža.

Obadva sva padla na tla in se skoro skupaj zakotala proti robu; mrtvi rdečekapec se je s svojimi še vedno razprostrtimi rokami zavalil za nama. Tako blizu sva bila v resnici, da je zadela moja glava tako močno ob krmarjevo nogo, da so mi zobje zaklepetali. Kljub temu udarcu in vsemu drugemu sem bil zopet prvi na nogah, kajti Hands se je bil zamotal z mrtvim truplom O'Briena. Nenavadno nagnjen ladje je onemogočilo vsako tekanje po krovu; zaradi tega sem moral iznajti novo pot rešitve, in sicer v trenutku, kajti moj sovražnik se me je skoro dotikal. Hitro kakor blisk sem skočil k vrvenim lestvam, splezal z vso hitrostjo na-

tokom časa. In če se ti ljudje dajo voditi zastarelim, četudi na pergamentu pisanim zahtevam, nasproti zahtevam svežega življenja, potem je jasno, da bodo oni propadli, ker življenje ostane. (Tako je!)

In konstatiram, da se je tako godilo tudi z našo kranjsko deželo. Mi vemo, da je v desetem veku Karantanija segala od Dunava do Pada — Karantanija z vsemi markami — in vemo, da je slovenski življel imel v njej glavno besedo, namreč slovenski koroški vojvoda, čegar slovensko ustoličenje je ostalo kot dokaz temu tudi pozneje, ko so Nemci počeli vladati Slovence. Potem, ko so prišli Habsburžani in se je meja znova spremenila, vidimo Kranjsko, katere meja sega dol do Pazina ter obsega Trst in tržaško ozemlje do Reke.

Svoj čas, — in želel bi, da bi zastopniki veleposestva pokazali isto moč, isto energijo, kakor so jo njihovi predniki čutili v boju za pravice kranjske dežele — se je kranjska dežela imela deliti in je hotel cesar Karol V. ohraniti zase Kras, Istro, Metliko in Trst, drugo pa je hotel dati svojemu bratu Ferdinandu I. Takrat so se kranjski stanoviti tako uprli, da se niso hoteli pokoriti, dokler se cesar ni udal in zagotovil, da ostane cela dežela samo cesarju Karolu V. (Govornik citira listino iz leta 1520.) Teh dolgih besedi smisel je ta, da je volja vladarjeva, naj bi kranjska dežela ostala vedno v tistem obsegu, kakor je takrat bila.

In če se oholi Madžar, ker se je kralj Bela imenoval tudi rex Rama, upa zahtevati Bosno in Hercegovino, gospoda moja, odprimo mi zgodovinski arhiv in na tej podlagi zahtevajmo, da je Trst naš, da je Reka naša, da je cela primorska dežela naša in nikogar drugega! (Glasno pritrdjevanje.)

Ali imamo pravico, gospoda veleposestniki, govoriti o tržaški univerzi? (Dobro!)

Celjski grofje hočejo združiti Jugoslovane.

Kasneje, gospoda moja, vidimo, da so celjski grofje zvezali Jugoslovane — ker so se nekaj časa trgali — hoteli zopet doseči: Herman, Urh III. Od leta 1406. so šla ta prizadevanja. Oni so gospodarili na Kranjskem, so imeli posestva na spodnjem Koroškem, so imeli svojo popolno državo na Štajerskem in so bili z zadnjim kraljem Bosne in Hercegovine v svaštvi. In na tej podlagi so zahtevali, da se zveže ves ta veliki kompleks pod njihovim žezlom. Mi nismo imeli sreče: to se ni izvršilo. Tega ne vem, ali bi nam takrat združenje bilo v srečo. Toda ta zgodovinska remisenca, da so gospodarji Kranjske bili sorodniki kraljev Bosne in Hercegovine, nam bodi dovoljena v tem trenutku, ko govorimo v tem deželnem zboru o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Bosanci v Beli Krajini.

Gospoda moja, še več! Doli v naši zapuščeni Belokrajini — Zumberk, Kostel in dalje ob Kolpi še mnogo vasi spričuje, da so naši Bosanci in Hercegovci, ko so bežali pred Turki, našli pri nas varno zavetje. Mi smo jih sprejeli jim dali drugi dom. In ko je danes njihova prvotna domovina združena pod istim vladarjem kot mi, se radujemo tega dejstva, in brez dvoma ne samo v imenu tistih svojih sodeželanov — bosanskih in hercegovskih rojakov, marveč v imenu vsega prebivalstva od Triglava do Kolpe.

yzgor, dokler nisem sedel gori na prečnem drogu.

Moja urnost me je rešila; sablja je zadela komaj pol črevlja pod menoj, ko sem plezal kviško; tamkaj pa je stal Izrael Hands z odprtimi usti in proti meni obrnjenim obrazom — živa slika razočaranja in presenečenja.

Sedaj, ko sem imel za trenutek časa, sem nemudoma natresel novega smodnika v svoj samokres, in potem, ko sem bil gotov z enim, sem začel iz drugega jemati naboj ter ga nadomestiti z novim.

Moje novo opravilo je vplivalo na Handsa, kakor da bi ga strela udarila; spoznal je, da se je igra obrnila proti njemu; in po očitnem obotavljanju se je s težavo izvlekel do vrhne lestve in začel s sabljo med zobni počasi in z naporom plezati navzgor. Brezkončno dolgo in močno stokajoč je vlekel svojo ranjeno nogo za seboj; jaz sem pa med tem končal svoje priprave, predno je splezal dobro tretjino navzgor. Nato sem mu s samokresom v vsaki roki zaklical:

»Še en korak, gospod Hands,« sem dejal, »in ustrelin vas! Mrtvi ne grizejo, to veste!« sem pristavil.

Na mestu se je ustavil. Videl sem na njegovem obrazu, kako je poskušal misliti, in to se je vršilo tako počasi in težavno,

V interesu monarhije in dinastije.

Gospoda moja! Ne bom dalje govoril o tej stvari; dovolj sem pojasnil, da imamo pravico želeli, da bi se ta edinstvo med nami, ki jo imamo po zemlji in po jeziku, da bi se ta edinstvo tudi v državnopravni obliki pokazalo. Dovolj sem tudi povedal, da to ni utopično, da se pri tem opiramo, kakor vsi drugi, ki stavijo tako zahtevo, na zgodovinsko svojo pravico, da pa pri tem govori za nas, kar ne govori za vse zahteve, ki se v imenu zgodovine stavijo do naše dežele, da govori za nas tudi zdrava pamet, da govori za nas interes monarhije, interes dinastije. (Tako je!)

Kaj je s Srbi?

Gospoda moja! Pri tej priliki naj se tudi dotaknem vprašanja, kaj je s Srbi? To nam je vsem znano, da jih je Leopold I. povabil v svojo državo in jih naselil v južni Ogrski. Imamo pa jako veliko dokumentov, kako so se Bosanci in Hercegovci obračali v novem času s prošnjami na zastopnike naše vlade in našega vojaštva, naj bi se jih usmilil vladar in rešil izpod turškega jarma. Kaj je torej s Srbi?

Kdor sodi Srbe po tem, kakor jih sodi tisti tip nemškega žurnalista, ki se norčuje iz »svinjskih pastirjev«, ta Srbov ne pozna. Tisti tip žurnalista piše o Srbih tako, da mora Slovanu rudečica sramu politični obraz, ko čita, kar piše. Tako pisanje je krivično.

Poezija v življenju, poezija v politiki.

Srbski narod, gospoda moja, to so naši Neapolitanci. Živahni so, govore veliko, govore vse, kar jim čuti duša. Po vsem se vidi, da prevladuje v njih poezija.

Ako hočeš spoznati srbski narod, pojdi gledat, kako se srbski kmet, ko orje, razgovarja s svojim voličem in kako poje. Videl boš, kako vse njegovo delo preveva poezija in ne realni svet. In neka mladostna poezija živi tudi v političnih skokih tega naroda; razumne, realne politike je žalibog silno malo v njem. Toda ti skoki niso nevarni. Ta narod je bil svojčas najzvestejši oboževatelj našega vladarja in bo tudi zopet še ljubil avstrijsko državo in videl v njej svojo zaščitnico, seveda, če bo Avstrija drugačna, kakor je sedaj in je bila v neposredni preteklosti. Tega ne smemo prezreti, da take simpatije in antipatije, ki se hitro menjajo, niso nič čudnega pri narodih, ki živijo poetično življenje tudi v politiki, ki so si jo ustvarili sami iz najnižjih slojev svojega ljudstva.

Morda bo kdo rekel: Ti, demokrat, imenuješ nekatere sloje najnižje? Govorim v smislu tistih, katerim je namenjeno, da me svet razume.

Iz lastne moči.

Gospoda moja! Konstatiram, da ko se je šlo za to, da se Grk osvobodi turškega jarma, je vsa Evropa odmevala panheleinizma. Najbolji možje vseh narodov so šli za Grke v boj, vsi veliki politiki so jih podpirali. Za Slovane, kateri je moral pustiti svoj plug in svojo čredo prašičev ali koz in se boriti proti Turku, ki mu je hotel uropati ženo in otroke, so imeli večjemu besede, kakor sem jih prej navedel: »Im Tale der Schweinehirten regt sich in jedem Frühjahre die Sucht, sich bemerkbar zu machen...« Nikdo ni pomagal temu narodu, nikdo se ni zavzemal zanj v javnosti. Sami sebi so si Srbi priborili to, kar imajo. In če so si ustvarili ideale, ki niso dosegli, kdo bi jim to zameril?

da sem se v svojem novem varnem zavetju na ves glas zasmeljal. Nato je s težavo spregovoril, na njegovem obrazu pa je bil še vedno videti izraz skrajnega začudenja. Da bi mogel govoriti, je moral vzeti sabljo iz ust, v ostalem pa je ostal nepremičen.

»Jakec,« je rekel, »mislim, da sva se zmotila, ti in jaz, in podpisati bodeva moral pogodbo. Jaz bi te že imel, ako bi ne bilo onega sunka; vendar jaz nimam sreče, nikdar; in mislim, da se bodem moral jaz podati, kar je zelo hudo, vidiš, za prvega mornarja nasproti mornarskemu učencu, kakor si ti, Jakec.«

Naslajal sem se ob njegovih besedah in se smejal tako domišljavo, kakor petelin vrhu kupa, ko se je naenkrat njegova desnica pomaknila za ramo. Nekaj je zabrnelo po zraku, kakor puščica; začutil sem udarec in potem veliko bolečino in spoznal sem, da me je pribil za ramo k jambori. Vsled strašnih bolečin in presečenosti trenutka — skoraj ne morem reči, po moji volji, in prepričan sem, tudi brez nameravanega merjenja — sta se sprožila obadva samokresa in obadva padla iz mojih rok. Nista padla sama; z vdušenim krikom je krmar izpustil vrvi in padel z glavom navzdol v morje. (Dalje sledi.)

Velika Srbija.

Tak nedosegljiv ideal je velika Srbija. Konstatiram hladno in kratko, da bi ta ideal bil tudi za splošnost, ne samo za Avstrijo, poguben. Ker če Srbi na eni strani iščejo v svojem združevanju uresničenje svojega ideala in se pri tem dotikajo tudi težej hrvatskega naroda, je jasno, da antagonizem ne more nehati. Po moji sodbi je ravno s tem, da je padla možnost, da bi se uresničil ideal velike Srbije, nastopila doba, da se zbližata, da se objameta brata, ki sta doslej tavalja v zmotah, ktere so jima v glavo ucepili predniki, pa tudi najhujši sovražniki. Ta dva brata bosta potem v bratskem objemu živela kot eden, da se ne bo več vprašalo, odkod razlika med Hrvatom in Srbom, ker je ne bo.

Mažarska politika. — Mladoturki.

Omenjam, da je ravno srbska politika v tem oziru priučena od nasprotnikov. Slonela je na tisti vsega prokletstva vredni teoriji, o kateri sem prepričan, da se vzdržati ne more. In zato sem tudi prepričan, da sedanja Mažarska v tej obliki živeti ne more, in prepričan, da je možno uresničenje naših idealov v jugoslovanskem smislu. Ta teorija obstoji v tem, da je posebna politična narodnost možna poleg drugih narodnosti. Mažarski šovinisti hočejo, da se Mažarom podvržejo vsi ostali narodi, da izgube svoj jezik, da se pomadžarijo.

Na ravno tem stališču stoji tudi mladoturška stranka, in zato sem prepričan, da to gibanje ne bo imelo srečnega konca. To gibanje sloni tudi na tem, da se uvaja liberalizem, ampak najprej se konstituira absolutizem osmanskega šovinizma. In kakor so se naučili od Mažarov Srbi, tako so se naučili od Srbov in Mažarov Turki in si postavili teorijo politične narodnosti za načelo.

Kje je Mažarska? Jaz je ne morem najti!

Gospoda moja! Jaz končam. Dokazov, da je stvar nujna, sem podal dovolj. Izjavljam, da upam, da se bo posrečilo, po čemer stremimo, in da previdnost božja da jugoslovanskim narodom priliko, da se bodo maščevali nad Košutom in njegovo svojatjo. In kakor je leta 1848, kakor je lepo popisal Smičiklas v svoji »Povesti Hrvata«, kakor je leta 1848 ta predrzni oče sedanjega voditelja avstro-ogrške politike izrekel besede: »Kje je Hrvatska? Jaz je ne morem najti!« — tako upam, da pride čas, ko bo Jugoslovani vzel v roke zemljevid in Mažarom rekel: »Kje je Mažarska? Jaz je ne morem najti!« (Viharno odobravanje in ploskanje. Govorniku čestitajo.)

Dnevne novice.

+ Odbor »Kmečke zveze za ljubljansko okolico« je imel včeraj dopoldne sejo, v kateri se je soglasno sklenilo, da se pošlje vojnemu ministrstvu na Dunaju resolucijo, v kateri se protestuje proti zadnji odločbi vojne uprave, da se v bližini c. in kr. smodniškega skladišča na ljubljanskem polju od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj ne sme ničesar delati. S tem so kmetje zelo oškodovani, zlasti v poletnem času. »Kmečka zveza« odločno zahteva, da vojno ministrstvo nemudoma odpravi to določbo ter to javi prizadetemu prebivalstvu. Tozadevna resolucija se je izročila načelniku S. L. S., državnemu in deželnemu poslancu g. dr. Iv. Šusteršiču. — Da so pritožbe prizadetih posestnikov upravičene, je jasno. Pot, ki pelje od državne ceste do Martinove ceste v Ljubljani, je javna in pelje naravnost na živinski semenj v Ljubljani, ki je vsako sredo. Dalje je v tem okrožju veliko poljskih potov, ki jih rabijo kmetje na vse zgodaj zjutraj, ko vozijo pridelke v Ljubljano. Z omenjeno določbo so najbolj prizadeti prebivalci iz Stožic in je tudi županstvo na Ježici tozadevno protestiralo pri okrajnem glavarstvu.

+ Lojalnost »Slovenskega Naroda«. Zaradi naše sobotne novice »Kdo je klical vojaštvo nad slovenske žrtve« nam očita »Slov. Narod« nelojalnost. Očitane najodločnejše zavračamo. V celi notici ni niti enega nedostojnega izraza, živahna je pač, kar pa ni nelojalno. Naša sobotna notica je živahna, ker je »Slov. Narod« kljub časnarskemu premirju v svoji petkovi številki, ne rečemo nepošteno, marveč svojo »staro« taktiko nadaljeval. Saj je bila petkova »Narodova« številka polna osebnih napadov na naše idrijske somišljenike. Če je dostojno »prosluli Oswald«, »kler. vol. sleparija«, »tak človek, kakor je Zazula, kar je pisal« Slovenski Narod« od minulega petka, naj sodi slovenska javnost, kakor tudi, če se vjema z načeli elegantne časniarske polemike, da naziva »Slov. Narod« dosledno naše somišljenike »klerikalce«. Najodločnejše odklanjamo

očitane denuncianstva. Milo za nedrago, gospoda, vi vedno opozarjate oblasti, da je idrijski gospod gerent vpokojen uradnik. Kdo je kršil premirje? V »Narodovi« včerajšnji notici »Slovenčeva lojalnost« se tudi trdi, da je župan Hribar izročil dr. Trillerju izjavo, ki jo pa dr. Triller kljub županovi prošnji ni prečital, češ, da je dvomil, če si je izvajanja deželnega predsednika v petkovi deželnozborni seji dobro zapomnil. Ali ni stenografov v zbornici? Tudi naš poročevalec, ki si je dobesedno zabiležil dotično Schwarzovo besedilo, bi mu besedilo rad dal na razpolago. Z napeto pozornostjo je pričakoval »Slovenčev« poročevalec, da prečita dr. Triller Hribarjevo izjavo, ki bi jo bil tudi doslovno objavil. Zakaj gospod dr. Triller nestrpno pričakovane Hribarjeve izjave ni prečital? Mi se držimo, kar smo zapisali v svojem včerajšnjem uvodniku, »da križajmo meče z eleganco in odločnostjo«, a živahni bomo postali vselej, kadar bo napadlo narodno-napredno časopisje naše somišljenike! V tem in v načelnem oziru nas boste našli vedno odločne — brez pardona.

+ Avstro-ogrski podadmiral Ripper in korni poveljnik Potiorek potujeta v Kotor. Včeraj sta se pripeljala v Trst avstro-ogrski podadmiral Ripper iz Pulja in korni poveljnik general Potiorek iz Gradca. Ukrcala sta se na ladjo »Fantasie«, ki je včeraj odplula v Kotor.

+ Za župnika na Ojstrici nad Spodnjim Dravogradom je imenovan č. gospod Ivan Lučovnik, provizor tam. Instalacija se vrši tam v sredo, dne 27. januarja.

+ Dovršitev turske železnice. Dne 16. t. m. po noči so dovršili zadnji krog na severni strani turskega predora. Pri Malnici na Koroškem bodo dela gotova 20. februarja. Potem bodo preostajale le še nadaljne zgradbe. Na strani pri Gasteinu so položili tračnice že tri kilometre daleč. Otvoritev cele proge bo po 20. februarju t. l. odvisna le še od tega, kdaj bodo dovršene adaptacije na kolodvoru v Beljaku in novi most čez Dravo pri Beljaku.

+ Umrl je v Zagrebu 55 let stari član narodnega gledališča Mišo Dimitrijevič, rojen 26. oktobra 1854. v Šabcu na Srbskem. Bil je eden najboljših igralcev na slovenskem jugu. Po pravici ga primerjajo italijanskima mojstrima Novelliju in Zaccaniju. Bil je tudi delaven pisatelj, ki je obogatil hrvatski oder z lepim številom uspešnih iger. Izkazal se je tudi kot novelist.

+ Ubiti cerkvenik. V Selcah so popravljali cerkveni stolp. Ko je bilo lansko leto delo izgotovljeno, imeli so Janez Cecutta, zidar, in delavca Lojze Hafner in Jožef Blaznik nalog, oder, ki je služil zidarjem, odstraniti. Cecutta je nadzoroval delo ter metal posamezne hlode in deske na tla, med tem ko sta Hafner in Blaznik spodaj stala in les v kraj spravljala. Med tem pa je prišel 79 let stari, malo gluhi cerkvenik Matija Blaznik ter šel v cerkev, a se zopet kmalu vrnil. Ne da bi spodaj stoječa delavca opozorila starčka na pretečo nevarnost, pustila sta ga mimo iti, v tem trenutku pa je priletel tram navpično na tla, prevrnil je cerkvenika in mu zdrobil lobanjo tako, da je starček kmalu izdihnil. Vsi trije zatrjujejo svojo nedolžnost, a sodišče je spodaj stoječa Hafnerja in Blaznika obsodilo vsakega na šest tednov ostrega zaporu. Cecutta pa opustilo.

+ Nova avtomobilna zveza v Istri. Včeraj se je vršila poizkusna prva vožnja z avtomobili v Opatijo. To prometno črto je ustanovilo Riviera-društvo. Z redno vožnjo prične meseca marca.

+ Dezertiral je od 4. stotnije 7. lovškega bataljona v nedeljo, lovec Franc Oblak, doma iz Loma pri Sv. Luciji. Vzrok: Strah pred raportom, ker je bil pri zadnji vaji preveč v kozarec pogledal. — Potegnil jo je na Laško, kamor je le pet četrt ure od Kanala.

+ Vsléd pasje stekline umrl. V vasi Gmajni, krškega okraja, je umrl petletni deček Alojzij Mrgele na steklini in sicer 11 tednov po ogrizu v desno roko. Poškodba na roki se je tekom 14 dni zacelila in deček je ostal vse tedne navidezno zdrav. V drugi polovici pretečenega meseca opazili so spremembe pri otroku, postal je slabovoljen, nemiren in bled, zgubil je slast do jedi in spanja, buničica v očeh se je povečala in pogled je postal čudno srep. Kmalu nato so se pojavili krči, nadušljivost in napadi zaduščenja, težave v požiranju, bolečine na roki, pomnožene sline in značilni napadi krčev ob pogledu vode. Po petdnevem strašnem trpljenju, dilirijah in besnenju umrl je nesrečni otrok.

+ Novi slučaj pasje stekline. V okolici Ljubljane ponavljajo se še vedno slučaj pasje stekline, tako v Sostrem dva slučaja, tudi v krškem okraju je zopet nov slučaj te kužne bolezni, in sicer v St. Jernejski občini. Vsekako se mora dobro pa-

Jezikovno vprašanje.

(Piše državni poslanec dr. Benkovič.)

II.

Ni naš namen, podati popolno zgodovino naših jezikovnih bojov in popolno sliko o vseh virih našega jezikovnega prava v okviru tega članka; tudi se iz gotovih razlogov hočemo v prvi vrsti ozirati na Kranjsko ter Štajersko in Koroško, ki v jezikovnem oziru tvorijo nekako celoto v nasprotju s Primorsko s svojimi tremi, po nemško-nacion. nazoru celo štirimi v deželi navadnimi jeziki. Naloga tega članka je samo, naši javnosti pokazati posamezne raztresene vire jezikovnega prava v njih organični zvezi; zlasti razkriti motive in vladino utemeljevanje posameznih naredb; kajti iz historičnega postanka, organične zveze in vladnih motivov se dadó brez sile besedilo naredb razširiti pravice našega jezika v okviru sedaj veljavnih predpisov in morda z uspehom pobijati ozkosrčno in nelogično tolmačenje teh naredb od nemškega uradništva. Dosedaj se naši jezikovni predpisi objavljajo v precej pristrženi obliki; zgodi se celo, da se jih smatra kot nekako državno tajnost, da se jih po ministrstvih pečati in zaklepa v tajne predale, da se jih namenoma prikriva očesu poklicanih faktorjev, da se celo važne jezikovne ukaze, ki niso bili objavljeni v naredbeniku, skartira.

Tako je n. pr. pri graškem poštnem ravnateljstvu naravnost izginil neki jezikovni ukaz trgovskega ministrstva iz l. 1871, tičoč se upeljave dvojezičnih napisov, četudi je ta ukaz bil v istini izdan na pošto ravnateljstvo, kar je razvidno iz ministerialnih aktov!

V okviru tega članka se hočemo pečati tudi z važnimi materijalijami k jezikovnemu vprašanju, zlasti z izrečnimi programatičnimi izjavami naših narodnih nasprotnikov (n. pr. nemški binkoštni program od 20. maja 1899.), hočemo pobijati argumente, katere sedaj isti rabijo zoper zahteve našega jezika — nov dokaz, da Nemcem nikdar ni mnogo bilo za resno in končno rešitev jezikovnega spora, ampak vedno le za utrjenje in razširjenje svojega gospodstva nad nenemškimi narodi.

Najstarejši vir našega jezikovnega prava je gotovo § 13. splošnega sodnega reda od 1. maja 1871, št. 13. zb. j. z., ki predpisuje, da se morajo stranke in njih zastopniki v svojih govorih posluževati v deželi navadnih jezikov. Sedanje udomaćeno tolmačenje tega predpisa je znano; omejimo se le na to, omeniti kot kuriozum, da Alfred Fischel v svoji precej nepopolni knjigi: »Oesterr. Sprachenrecht, Brno 1901« piše na strani XXXV. uvoda: »§ 13. je hotel sodni red zagotoviti izključno veljavo tedaj navadnih jezikov (nemški, latinski in italijanski) v njih ozemlju,« izključujoč tedaj izrečno vse druge v državi navadne jezike!

Iz dolge dobe od jozefinskih časov do splošnega preobrata l. 1848. zaman iščemo kakih znatnejših sledov o priznanju slovenskega jezika v javnem življenju. Šele z adresami kranjskih deželnih stanov od 6. in 12. aprila 1848. in manifestacijami naših mas v revolucijski dobi, je prišel nov impulz v naše jezikovno vprašanje.

Že 8. maja 1848. je notranje ministrstvo izdalo ukaz na okrožni urad v Celju, da imajo vsi njemu podrejeni uradi v bodoče na željo strank izdajati slovenske odloke, pravosodno ministrstvo pa je izdalo ukaz od 26. junija 1848. št. 1258. na notranjeavstrijsko-primorsko apelacijsko sodišče, da morajo sodne oblasti v mariborskem in celjskem okrožju listine na zahtevo strank v slovenskem jeziku sestavljati in strankam na zahtevo dajati slovenske prestave nemških odlokov.

Štajerski deželni zbor je v avgustu 1848. sklenil načrt deželnega reda (vid. »Grazzer Zeitung« od 10. in 18. avgusta l. 1848.): »§ 12.... Tudi odloki (deželni) uradov na Slovence se morajo na slovenske vloge v slovenskem jeziku izdajati.«

Zdi se nam kot »1001 noč«, ko čitamo te ukaze in načrte štajerskega deželnega zbora, ako primerjamo s tem današnje žalostno stanje našega jezikovnega vprašanja.

Glasom ukaza pravosodnega ministrstva od 29. oktobra 1850. št. 14553. na tedanje višje deželno sodišče v Celovcu je na Kranjskem in v slovenskih okrajih Koroškega ne le nemški, ampak tudi slovenski jezik sodni jezik. V sodnem zapisniku se je moral po tej določbi sodnik opravičiti, ako se je z ozirom na nedostopnost jezikovnega znanja zapisnik moral v nemškem jeziku pisati; nemški zapisnik s slovensko stranko je veljal le kot izjema.

To je kot bajka iz starodavnih dob v času, ko nemškonacionalni sodniki zavračajo slovenske vloge, četudi so slovenskega jezika popolnoma zmožni, in sistematično trebiyo slovenski jezik iz uradov.

Tudi finančne oblasti so že 12. marca 1862. prejele ukaz finančnega ministrstva št. 12854/746 (objavljen v naredbeniku fin. ministrstva za štaj.-ilirsko-primorsko finančno deželno ravnateljstvo 1862. št. 573) vsebine: »V vseh okrajih s čisto slovenskim ali mešanim prebivalstvom se morajo vse vloge v deželnih jezikih neovirano sprejemati in strankam rešitve v istem jeziku izdajati. Nezanje deželnega jezika nikakor ne sme ovirati izvršitve te odredbe...«

Preidemo na ukaz pravosodnega ministrstva od 15. marca 1862, št. 865. praes. na višji deželni sodišči v Gradcu in Trstu. Ta ukaz se v protislovju s smislom, namenom in celo besedilom ozkosrčno tolmači tako, da je raba slovenščine omejena le na sprejemanje slovenskih vlog, dalje na sestavljanje slovenskih zapisnikov in razpravljanje le z nemščino nezmožnimi strankami — toda vse to le tedaj, ako je mogoče, primerno itd.; v praksi vsak uradnik dela poljubno, oziroma nemški uradniki, četudi so slovenščine zmožni, le nemški razpravljajo in zapisujejo, češ, da je to primerno, edino možno. A uvodom te naredbe se izrečno povdarja, da raba slovenščine pri sodiščih v isti meri, kot se slovanski jeziki rabijo v drugih kraljevinah in deželah, le za sedaj (dermal) ni izvedljiva z ozirom na varnost in pospeševanje pravosodja in z ozirom na to, da vsi uradniki in odvetniki še ne razumejo popolnoma pismene slovenščine, da se s to naredbo kolikor mogoče hoče ustreči želji po slovenskem uradovanju. Ako se besedilo naredbe tolmači v zvezi s tem uvodom naredbe, potem možnost in primernost slovenskega uradovanja ne sme biti odvisna od samovolje posameznega uradnika, ampak je ta možnost že dana, ako uradnik slovenski razume; logično mora uradnik v takem slučaju slovenski uradovati, ker mu je to mogoče. Saj nasprotuje vsakemu logičnemu sklepanju, ako bi pravosodna uprava moško slovenskega uradovanja odvisno storila od uradnikove kaprice v vsakem posameznem slučaju, ne pa od dejanskih razmer, zlasti od jezikovne zmožnosti uradnika.

Z ukazom od 5. septembra 1867. št. 836 je pravosodno ministrstvo ta ukaz z ozirom na razširjenje jezikovnega znanja med kranjskim uradništvom tako poostrižilo, da se na Kranjskem mora slovenski uradovati s strankami, ki so le slovenščine zmožne, ne pa samo po možnosti in primernosti.

Se bolj odločno to povdarja okrožnica deželne vlade v Ljubljani od 20. septembra 1867. št. 2450 P. na okrajne predstojnike, rekoč: »Slovensko uradovanje ni le dovoljeno, ampak oblasti so k temu po predpisih izrečno obvezane v slučaju, da je stranka samo slovenščine zmožna; v tem priznanju slovenskega uradovanja je dana meja, katero se sme prekoračiti le v svrhu olajšanja in hitrosti uradovanja.« Zadnji pasus sicer ni popolnoma jasen, vendar ima očiten namen, ne delati zaprek slovenskemu uradovanju tudi čez gori označeno mero, tedaj s strankami, ki so tudi nemščine zmožne, ako to more olajšati in pospešiti uradovanje.

Od današnjih nemškonacionalnih birokratov pač ne moremo pričakovati take skrbi za slovensko uradovanje, četudi v prid hitrosti uradovanja; k večjem se skuša s prisiljenim tolmačenjem jezikovnih predpisov umetno utesniti rabo slovenščine.

Zelo važen je ukaz notranjega ministrstva od 6. avgusta 1867. št. 3968/M. I. na ces. namestnike. ozir. deželne predstojnike v Gradcu, Celovcu, Ljubljani in Trstu, izdan vsled neke spomenice slovenskih državnih poslancev. Ta ukaz je naslovljen na dotične predstojnike deželnih vlad osebno ter jim strogo nalaga, skrbeti za to, da se v bodoče slovenske vloge od vseh uradov neovirano sprejemajo, da se slovenske vloge v prvi inštanci v istem jeziku rešujejo, da se le slovenščine zmožnim strankam le slovenska povabila, ukazi in odloki vročajo, da se s takimi strankami in z onimi, ki to izrečno žele, le slovenski zapisniki sestavljajo, da sploh uradi s svojim postopanjem preprečijo vse opravičene jezikovne pritožbe. — Po tej naredbi se mora tedaj tudi strankam, ki nemški umejo, na njih izrečno željo slovenske zapisnike sestavljati, in sploh treba strankam v jezikovnem oziru kolikor mogoče vstreči, da se izogne vsakovrstnim pritožbam.

Strogo izpolnjevanje te naredbe je deželni predsednik kranjski zabilil podrejenim uradom s prezidijalnim ukazom z

dne 21. julija 1879. št. 962/Pr., c. kr. deželna finančna direkcija v Ljubljani pa z ukazom od 24. julija 1879. št. 856/Pr.

Z ukazom pravosodnega ministrstva od 18. aprila 1882. št. 20513 ex 1881. na višje deželno sodišče v Gradcu končno usahnejo viri našega jezikovnega prava. S tem ukazom se raba našega jezika v uradovanju ni na novo razširila, ampak se je sodiščem v spomin poklicalo izvrševanje ukaza od 15. marca 1862. št. 865. Kakor že opetovano v prejšnjih naredbah, se tudi tukaj zopet načelno priznava enakopravnost slovenskega jezika v uradih in javnem življenju, in povdarja, da je edina zapreka izvedbe popolne enakopravnosti pomanjkanje jezikovno vsposobljenih uradnikov; dalje si pravosodno ministrstvo prisvaja pravico, od časa do časa potem jezikovnih naredb ugotoviti, v koliko je jezikovna enakopravnost že izvedljiva z ozirom na jezikovno vsposobljenost uradništva.

Naše jezikovno pravo je tedaj zelo nedostopno; za cele panoge državne uprave nimamo nikakih jezikovnih predpisov. Za rabo jezikov pri sodnih oblastih je ukaz pravosodnega ministrstva od 15. marca 1862. edina norma, za politične oblasti ukaz od 6. avgusta 1867., za kranjske finančne oblasti pa oni od 24. julija 1879.; vsi drugi ukazi so več ali manj brezpomembni in se naslanjajo na navedene tri ukaze. Sicer je v smislu teh ukazov razširjenje rabe našega jezika v uradovanju in javnem življenju edino odvisno od zadostnega števila jezikovno vsposobljenega uradništva in od razvoja našega jezika, vendar počiva daljni razvoj našega jezikovnega prava že 40—50 let, kljub velikanskemu napredku našega jezika, ki se brez težave more rabiti v vseh strokah uprave, in kljub jezikovne vsposobljenosti večjega dela uradništva. A naravni razvoj se ne dá preprečiti s papirnati naredbami; zato je tudi raba slovenščine ponekod, zlasti na Kranjskem, z naravno silo prekoračila tesno potegnjene ji meje, drugod pa (n. pr. na Koroškem in celo na Štajerskem) se naš jezik odriva iz postojank, kjer je že desetletja neovirano bil v navadi.

Registrirati imamo le en precej diletantičen poskus saj delne rešitve jezikovnega vprašanja; kranjski deželni zbor je namreč v sejah 22. oktobra 1869. in 27. avgusta 1870. sklenil načrt zakona (tedaj ne naredbo!) »o poslovnem jeziku pri c. kr. oblastih«. Ta načrt v dveh paragrafih uredi celo zamotano jezikovno vprašanje in daleč ne dosega tehnike novjših poskusov rešitve jezikovnega spora; načrt zakona ni dobil sankcije.

Notranjepolitična zgodovina Avstrije v zadnjem desetletju 19. veka se vrti skoro izključno okrog jezikovnega spora; burni časi so rodili neštevilno idej o njega rešitvi. Le Slovenci smo mirno čakali in še čakamo, da nam vlada radovoljno dá, kar moremo doseči le z neizprosno odločnostjo; med tem ko smo stali na strani kot mirni opazovalci češko-nemškega spora, so Nemci že brez nas napravili cel načrt rešitve jezikovnega vprašanja v naših deželah, namreč takozvani binkoštni program od 20. maja 1899. Kako dosledno izvršujejo ta načrt, razvidimo iz tega, da v programu za Kranjsko čitamo: »Nemško šolstvo mora imeti primerno in zagotovljeno zastopstvo v deželnem šolskem svetu!« In danes je že imajo!

Nemški binkoštni program deli celo Avstrijo v jezikovno čiste in mešane okraje; vse slovenske pokrajine (tudi celo Kranjsko!) se šteje med jezikovno mešane dežele.

Binkoštni program določa za Spodnje Štajersko (mariborsko in celjsko okrožje), da so pri sodiščih in upravnih oblastih dopustne slovenske in nemške vloge, da se ima rešitev izdajati v jeziku stranke (v ožjem pomenu besede), tretjim udeležencem pa le tedaj slovenski, če stanujejo v slovenskem ozemlju in ne razumejo nemški. Da bi se naše nemško uradništvo saj tega držalo!

Tudi na Koroškem streljajo uradi daleč čez cili binkoštnega programa. Ta določa, da se morajo vloge v obeh jezikih sprejemati in tudi slovenski rešiti, ako je o rešitvi le prošnjika obvestiti, sicer pa dvojezično, dalje, da se mora v pravih slovanski razpravljati, če obe stranki to izrečno zahtevati itd.

Furor teutonicus nemškega uradništva niti te drobtinice pravic ne prizna slovenščini.

Binkoštni program določa zunanji uradni jezik kot jezik razpravljanja, rešitve vlog in dopisovanja uradov v strankinih zadevah (Parteisachen); slovenskemu uradniku pa se šteje v največje zlo, če napiše slovensko črkico v medsebojnem dopisovanju uradov v zadevah, v

katere imajo stranke po zakonu pravico do vpogleda.

Razširjenju nemškega uradovanja in vednemu utesnjevanju rabe slovenščine je mogoče konec storiti le z jasnimi predpisi o rabi jezikov, bodisi potom zakona, bodisi potom naredb. Pododsek »Slovenskega kluba« poslanske zbornice je s svojim načrtom jezikovnega zakona storil velik korak naprej na potu, katerega treba ubrati v svrhu utrjenja pravic slovenskega jezika; izročamo ga v glavnih potezah slovenski javnosti z željo, da vzbudi zanimanje, ki bode to vprašanje vzdržalo trajno na dnevnem redu naše aktualne politike.

Kranjski deželni zbor.

(Dalje.)

PRIKLADE OKR. CESTNIH ODBOROV.

Poslanec Pogačnik priporoča v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti: Deželni odbor se pooblašča, da onim okrajnocestnim odborom, kateri bodo pravorečno dokazali, da z 20% priklado ne morejo izhajati, dovoli za leto 1909. tudi višje, vendar pa ne 50% presegajoče priklade na vse neposredne davke z dokladami vred, izvzemši osebno dohodnino.

Dr. Tavčar v imenu finančnega odseka predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti: 1. V mestni občini Kočevje dovoljuje se za dobo desetih let, torej pričenši z letom 1909 do vstetega leta 1918, pobiranje 5% naklade na najemščino od stanovališč.

2. Deželnemu odboru se naroča, da temu sklepu izposluje Najvišje potrjenje.

Dr. Žitnik v imenu finančnega odseka predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. V davčnih občinah Jasen in Vrbovo krajne občine Jablanica dovoli se za leto 1909. v pokritje stroškov za vodovod pobiranje 319% priklade na vse neposredne davke razen osebne dohodnine in plačarine.

2. Deželnemu odboru se naroča, da temu sklepu izposluje Najvišje potrjenje.

Kobi predlaga v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor skleni:

1. V namen obrestovanja in poplačila najetega posojila za zgradbo vodovoda v Stari Vrhniki in v pokritje občinskih in šolskih potrebščin dovoli se za leto 1909. pobiranje 155% priklade na vse neposredne davke razen osebne dohodnine in plačarine od pri omenjenem vodovodu udeleženi davkoplačevalcev.

2. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje temu sklepu Najvišje potrjenje.

Dr. Tavčar v imenu finančnega odseka predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. V mestni občini Novo mesto se za leto 1909. do vstetevskega leta 1918. dovoljuje pobiranje 5% naklade na najemščino od stanovališč na ta način, da se ta naklada ne pobira od letnih najemščin pod 48 K in od najemščin za stanovališča c. in kr. oziroma c. kr. vojaških oblastev in c. in kr. oziroma c. kr. častnikov, dočim je od vseh drugih najemščin za stanovališča plačevati na leto po 5 h od vsake najemninske krone.

2. Deželnemu odboru se naroča, da izprosi temu sklepu Najvišje potrjenje.

Kobi v imenu finančnega odseka predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1. Občini Trava dovoli se v pokritje občinskih potrebščin za leto 1909. pobiranje 136% občinske priklade na vse neposredne davke, razun osebne dohodnine in plačarine.

2. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje temu sklepu Najvišje potrjenje.

Poslanec Piber izvaja:

Visoka zbornica!

Lahko mi je priporočati imenom upravnega odseka peticijo okrajnega cestnega odbora na Bledu za uvrstitev okrajne ceste od Boh. Bistrice do Bohinjskega jezera, od tam skozi Srednjo vas do deželne ceste na Bitnje med deželne ceste.

Visoka zbornica! pred grajenjem železnice, zlasti še za grajenja železnice, vršil se je ves živahen promet le po deželni cesti skozi Stenge.

Odkar je zdrdrala železnica skozi Stenge, je vozna cesta opuščena. Ves promet do Bohinja se vrši po železnici. Toda tembolj je oživel promet v Bohinju. Komu ni znano, odkar imamo to železnico, je Bohinj središče in torišče novega prometa.

Lesni promet iz obeh dolin mora po okrajni cesti na Bistrico.

Sedanja okrajna cesta ne zadostuje več, je preozka. Gospodarstvo zahteva razširjenja.

Pa tudi iz stališča tujkega prometa je neobhodno potrebno, da se okrajna cesta okrog Bohinja uvrsti med deželne. Po letu prihajajo v Bohinj tujci od vseh krajev; gospoda se vozi z avtomobili. Naravno, sedanja cesta ne zadostuje napredku. Postati mora deželna.

Visoka zbornica! Upravni odsek torej nasvetuje:

Deželnemu odboru se naroča da petecijo okrajnega cestnega odbora radi uvrstitve okrajne ceste od Boh. Bistrice do Bohinjskega jezera in od tam v Srednjo vas na Bitnje, proučava in za celo to zadevo po deželnem tehniku vse lokalne pozivedbe izvrši ter na podlagi teh deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju predloži zakonski načrt za uvrstitev te ceste med deželne. Soglasno sprejeto.

Poslanec Jaklič

predlaga: Deželnemu odboru se naroča, da izdela načrt in proračun za zgradbo cestne zveze Hinje-Zužemberg in Hinje-Zvirče ter dotično poročilo predloži deželnemu zboru. Sprejeto.

Peticija zveze požarno-brambenih društev na Kranjskem.

Poslanec Povše.

Po zakonu iz leta 1884. imajo zavarovalnice v deželni požarni zaklad vplačevati po dva odstotka od vplačanih premij zavarovancev. Iz tega zaklada ima po določilu zakona deželni odbor razdeliti vplačane prispevke vseh zavarovalnic med požarno-brambena društva po deželi v svrhu nabavljanja ognjegasnih orodij in strojev ter za podporo v ognjegasnem poslu ponesrečenim gasilcem.

Zvezale pa so se večje zavarovalnice v karte in dogovorile, da se dva odstotni prispevek odvadi na zavarovance; in res se je tako godilo. To je naravnost predrzna krivica, kajti neovrgljiva resnica je, da, odkar je po deželi osnovalo se toliko požarnih brambenih društev, je manj škode po ognju in če tudi gori — se le po požarnih društvih veliko reši in omeji požar; torej pride to zavarovalnicam v dobiček.

Zato so nekateri deželni zbori sklenili zakone, ki so vzakoniili zahtevo, da zavarovalnice ne smejo zaračunati tega prispevka zavarovancu. Državna vlada ni hotela predložiti takih sklepov v Najvišje potrjenje.

Sedaj se je pa ministrstvo udalo in ne ugovarja takim sklepom.

Deželni zbor kranjski kot ljudski zastop izvrši le čin pravičnosti, da izpremeni § 1. zakona iz l. 1884. in izrecno ukaže, da morajo zavarovalnice same vplačevati in sicer tri odstotni prispevek v deželni požarni zaklad ter je potrebno, da se v paragraf sprejme tudi izrečno, da se one zavarovalnice, ki bi vzlic temu zakonitemu določilu triodstotni prispevek tirjale od zavarovancev, kaznujejo in sicer z globo

do 400 K. Deželni zbor je tem predlogom upravnega odseka potrdil in upamo, da dobi novi zakon kmalu najvišje potrdilo. S tem se bo stara krivica odpravila, deželni zaklad za požarno brambo pa znatno okrepčal, iz katerega bo deželni odbor mogel društvom podeljevati podpore in želiti je le, da ta fond kmalu postane tako močen, da se bodo mogle dajati podpore za v delu usmiljenja do bližnjega ponesrečenim možem, ki se žrtvujejo za bližnjega, ko ga zadene nesreča požara.

Podpora okrožno-zdravstvenemu odboru novomeškemu.

Poslanec Povše.

O prošnji tega odbora je podal deželni odbor obširno poročilo in stavil svoje nasvete. O tej prošnji je poročal poslanec Povše in predlagal v imenu upravnega odseka, da se prošnji ugoditi in sicer 1. da se zastopu povrnejo one obresti, katere je zastop plačal hranilnici za najeto posojilo 55.000 kron, katere je deželni zbor v letu 1905 obljubil zdravstvenemu zastopu za zgradbo ženske bolnice v Novem mestu.

Vpošteva veliko požrtvovalnost in pravo človekoljubno delo tega zastopa, ki je prebivalstvu na Dolenjskem s to žensko bolnico storil neizmerno dobroto, je pač opravičeno, da dežela tudi te obresti povrne zastopu. Istotako je deželni zbor sklenil, naročiti deželnemu odboru, da izposluje tej bolnišnici pravico javnosti, po kateri bo upraviteljstvu te bolnišnice dana možnost, iztirjavati oskrbovalnino za bolnike. Dokler pa te pravice ne dobi, bo deželni zaklad plačeval oskrbovalnino za one bolnike, ki se bodo v tej bolnišnici zdravili, če so domovno pristojni na Kranjsko in če bo po županstvih in okrajnih glavarstvih dognano, da sami ne zmorejo oskrbovalnine plačati, ampak so tako ubožni, da mora za nje plačati dežela. Deželni zbor je vsem tem predlogom pritrdil in tako omogočil uspešen razvoj te bolnice, ki bo v pravo pomoč naši Dolenjski.

Za ceste in melioracije.

Poslanec Dular je priporočal zlasti preložitve nekaterih cest v krškem in novomeškem okraju, zgradbo dveh mostov čez Krko, preskrbo z vodo pod Gorjanci in pomoč vinogradnikom.

Kmečki poslanci S. L. S. so pregledali od deželnega stavbenega urada sestavljeni seznam projektiiranih zgradb in izražali svoje želje, ki jim bo deželni odbor po vrsti, kakor je določena in kakor bodo sredstva dovoljevala, ugodil.

AVSTRO-OGRSKA.

Izprememba državnoborskega poslovnika.

Odsek za izpremembo državnoborskega poslovnika je po svoji večini proti Steinwenderjevemu predlogu. Sejo nadaljujejo danes. Danes se izjavijo Jugoslovani in Rusini. Pacher je zahteval izpremembo § 14. tako, da ga v bodoče ne bodo izrabljali. Dr. Adler se je zavzemal za dr. Steinwenderjev predlog, a s pridržkom, naj se nekatere točke izpremene.

Spravna pogajanja.

Jutri in pojutrišnjem se stranke posvetujejo o imenovanju zaupnikov v pravno enoto, ki jo želi vlada. Ministrski predsednik nadaljuje tudi pogajanja za ustanovitev parlamentarne vlade.

Češka zaprisega političnih uradnikov.

Praga, 19. jan. Prošlo soboto so na praškem namestništvu prvokrat v češkem jeziku zaprilegli dva nova okrajna glavarja.

Praški «bumel». — Nemški napisi.

Praga, 19. jan. Včerajšnji «bumel» nemških buršev se je izvršil v popolnem miru. — V nedeljo so demonstranti poskodovali nekoliko napisov nemških tvrdk.

Demonstracije na češki univerzi v Pragi.

Praga, 19. jan. Zveza češkega dijaštva je včeraj jutro sklenila, da z ozirom na slavnost v Kutnihori ta dan ne obišče predavanj. Odposlanstva dijakov so prosila profesorje pravne in modroslovne fakultete, da ne predavajo. Nekateri profesorji so prošnji ugodili, drugod pa so se vršile burne demonstracije. Večina dijaštva je zapustila učilnice. Zveza dijaštva bo prosvedovala proti akademskemu senatu češke univerze, ker ni hotel prevzeti pokroviteljstva nad kutnohorskimi slavnostjo.

Petstoletnica v Kutnihori.

Kutna hora, 19. jan. Včerajšnje slavnosti v spomin petstoletnice kutnohorskega dekreta se je udeležilo mnogo poslancev, zastopnikov čeških mest in avtonomnih korporacij ter odposlanstvo pariškega dijaštva, kateremu so Čehi pririjali prisrčne ovacije. Govorili so župan Machaček, ki je pozdravil goste, rektor češke univerze prof. Hejrovski, prorektor praške tehnike Novotny in rektor brnske tehnike prof. Liška. Iz vseh govorov je zvenela zahteva po drugi češki univerzi v Brnu. V imenu francoskih akademikov se je zahvalil Julien za prijazen sprejem ter naglašal, da jim ostane ta obisk, na katerem so se prepričali, kako odločno se Čehi bore za svoje pravice, v neizbrisnem spominu. Ko so se francoski gostje vračali v Prago, jim je češko ljudstvo pririjalo zopet velike ovacije.

Z BALKANA.

Turčija noče vojne.

Zemun, 19. jan. S turške strani poročajo, da si Turčija prizadeva, da bi pre-

prečila vsako vojno prihodnje spomladi. Črna gora je že odločno izjavila, da se ne spusti v vojne eksperimente. Nato je turška vlada obvestila Srbijo, da se v slučaju vojne naj ne zanaša na turško pomoč. Srbska vlada še ni odgovorila na to noto.

Debela rasa.

Belgrad, 19. jan. »Politika«, ki rada hlepi po senzacijah, je priobčila vest, da so nekje obesili nekega madžarskega poročnika, ki so mu dokazali, da je nameraval atentat na našega prestolonaslednika Franc Ferdinanda. Ime veleizdajalca in kraj justifikacije je zamolčala.

Zapisnik o dogovoru Turčije z Avstro-Ogrsko odobren.

Turški ministrski svet je že odobril zapisnik o dogovoru glede na Bosno in Hercegovino. En zapisnikov izvod je že poslal avstrijski poslanik na Dunaj.

Bojkot.

Bojkot proti Ogrski še vedno traja. »Lloyd« še ni obveščen, da bi bojkot že prenehal.

Turčija za mir.

»Allg. Ztg.« poroča iz Zemuna, da hoče Turčija spomladi preprečiti vsako vojno. Črna gora je obvestila Turčijo, da ne mara vojske. Mladoturki izkušajo tudi iz Belgrada dobiti slično izjavo. Iz Carigrada so obvestili Srbijo, naj ne upa v slučaju vojske pomoči od Turčije. Turčija se boji, da če pride do vojske med Srbijo in našo državo, da pride do vojske med Turčijo in Bolgarijo.

Nesporazumljenje med Srbijo in Črno goro.

Dunajska poročila, da odstopi črnogorski knez, so povzročila, da so Črnogorci nevoljni na Srbe, katere sumijo, da so spravili poročilo v javnost z nameštom, da izpodkopljejo popularnost črnogorskega kneza. Črnogorci nečejo več slediti srbski naivni politiki, zato so se razmere med Belgradom in Cetinjem zelo ohladile in vznevoljile tudi že črnogorsko ljudstvo.

Srbska ministrska kriza

še ni rešena. Skupščina je zato odgojena do 21. t. m., da se medtem sporazumejo stari in mladi radikalci.

V Makedoniji

je ukazal turški notranji minister Hilmi paša guvernerjem, naj strogo skrbijo, da ne bo trpel ugled oblasti. Vse nepostavne politične zveze se morajo razpustiti, če tudi s silo.

Bolgarija se oborožuje.

Turški listi poročajo, da se Bolgarija zopet resno oborožuje. Vstaško gibanje v Monastiru in Janini se zopet širi.

Sirite, naročajte „Slovenca“!

PRVI SLOVENSKI POGREBNI ZAVOD

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za prevažanje mrličev po jako nizki ceni.

Naročila se sprejemajo pri
FRANC VIDALI-JU
Prešernove ulice, Ljubljana.

JOŠIP TURK
lastnik prvega slovenskega
pogrebnega zavoda

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laško
priporoča svoje izborno pivo.

Specialiteta: „**Salvator**“ (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sprejema restavratore „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Podružnice
Spljet, Celovec

- in Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000 -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na te-
koči račun ter je obrestuje po čistih **4 1/2 %**

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice
Spljet, Celovec

- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000 -

Podružnice:
Praga z menjalnicami: Graben 15, Mala strana, Hest. ulica 17, Baden, Brno, Češka Lipa, Češka Kamnica, Moravski Zumberg, Kolding, Novi Jičín, Písen, Žitava in Liberec.
Menjalnice na Dunaju:
I. Wollzeile 10, Taborstrasse 4, III. Ungargasse 77 (voge! Rennwege), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Mariahilferstrasse 70, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Riserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstrasse 83, XIX. Hauptstrasse 32.

Menjalnična delniška družba
„MERCUR“
DUNAJ, I., Wollzeile 1.
Ak. kapital K 20.000.000. Res. zaklad K 8.000.000.

Na kulantnejši
nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet,
zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja.
Zamenjava in eskomptiranje
izrebanih zastavnic in obligacij, srečk in kuponov.

ziti na pse in mačke, ker brezbriznost in malomarnost ima prav lahko najhujše posledice za ljudi in živali.

— **Občni zbor telovadnega odseka v Vipavi** se je vršil ob obilni udeležbi dne 6. januarja t. l. ob 4. uri popoldne v »Tabru«. Obširneje poročilo objavi »Mladost«. Iz zanimivega sporeda naj omenimo eno samo točko. Telovadni odsek si je pridobil namreč že do zdaj veliko zaslug za otroško varstvo. Mnogo dečkov se zbira teden za tednom v telovadnici, brat Alojz Kopal pa jih z obhodom vredno požihtovalnostjo nadzira, da se igrajo in telovadijo pod nadzorstvom in prosti čas porabijo na plemenit način. Hvaležni so mu dečki in stariši. V tem oziru imajo telovadni odseki hvaležno in obširno polje. Privoščite mladini, naj se ob prostih urah zbira in igra v vaših telovadnicah. Gotovo se bo dobil tudi mladenič, ki bo sprejel težavno, pa hvaležno nalogo nadzorovatelja. Igrišče bo rad obiskoval tudi domači župnik in na primeren način vplival na versko vzgojo mladih junakov. V kratkem imamo lahko po deželi premnogo oratorijev po vzgledu slavnega don Boska.

— **O »operetni burki«** »Moč uniforme«, katero so uprizorili na tržaškem slovenskem odru, smo dobili iz Trsta skrajno nepovoljno oceno.

— **Odlikovanje.** Papež je imenoval našega rojaka g. dr. Martina Ehrlich, ravnatelja avstrijskega gostišča v Jeruzalemu, za svojega hišnega prelata. Čestitamo!

— **»Rokovnjači«** na Dunaju. Dne 7. februarja uprizori slov. kat. izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju v »Češkem narodnem domu« »Rokovnjače«. — Ker praznuje hkrati svojo petletnico, obeta biti večer, ki bo združen tudi z lepim koncertom, posebno zanimiv. Slovenci na Dunaju, 7. februarja vsi v »Češki narodni dom«!

— **Petrolej na Gorenjskem.** Na Trati v Poljanski dolini je zopet pričel bljuvati vedno huje petrolej, in sicer na istem mestu kot lani. Jarek, po katerem se odteka, je vsak dan večji, kakor se nam piše, poln smradu in poln pravega gorljivega petroleja. Kdor se za to stvar kaj zanima, se lahko sam prepriča.

— **Preosnova trdnjavske artiljerije** je objavljena v »Armadnem naredbenem listu« od 18. t. m. Odslej bo trdnjavsko topništvo obstajalo iz 6 trdnjavskotopniških polkov in 5 trdnjavskotopniških bataljonov. Pri vseh polkih in pri 3. in 5. bataljonu se uvede posebni zrakoplovski oddelek.

— **5000 vozni kuhinj** za vojaštvo je naročila naša vojna uprava. Vsaka taka kuhinja velja 5000 kron.

— **Litijsko predilnico** je kupil tržaški žid Bruner. Predilnica prične zopet z rednim delom.

— **Zanimiva razprava.** Gorica, 18. januarja 1909. Pred tukajšnje okrožno sodnijo se je vršila danes obravnava proti sedmim mladeničem in fantom iz Bilj, ki so lani 31. marca o priliki deželnozborskih volitev priredili pogreb v zasmeh deželnega poslanca Berbuča ter pri tem zlorabljali cerkvene obrede in molitve. Zagovornik dr. Treo je navajal v zagovoru med drugim, da se zlorablja pogreb ne kaznovano pri pokopavanju pusta ter da obtoženci niso bili zmožni radi velike pijanosti spoznati učinka in grešnosti svojega dejanja. Priča kurat Abram je navedel kot posebno olajševalno okolnost svoje prepričanje, da so obtoženci le žrtve glavnih krivcev, ki pa ostanejo nekaznovani, in so se po hujkanju in obili pijači poslužili ubogih delavcev, da so izvršili, kar bi bili sami radi. Ako se upošteva dalje, da so lani ob istem času priredili enak pogreb poslancu dr. Gregorčiču v Tolmini, da so dalje podobno zlorabljali in zasmehovali pogrebne obrede tudi na par krajih po Krasu in drugod, moremo sklepati, da se dajajo načrti in vzpodbude k takim demonstracijam iz Gorice. Slednjič navede kurat Abram, da so obtoženci na splošno poštenji ljudje. S posebnim ozirom na te mnoge olajšujoče okolnosti in revščino je bilo petero obtožencev obsojenih na deset dni strogega zavora s postom, dva sta pa bila oproščena. Eden je sprejel kazen, za štirih pa je oglasil zagovornik priziv.

— **Za rezervnike.** Rezervni častniki, odnosno rezervniki, ki žele opraviti letošnjo orožno vajo pri kakem višjem poveljstvu s svojim motornim vozilom, se imajo do konca februarja zgledati pismeno ali ustno pri pristojnem c. in kr. okrajnem dopolnilnem poveljstvu. V tej prijavi je treba napovedati, kako moč da ima to vozilo, katerega tipa da je in pa, če spada šofer med rezervnike stalne vojske ali domobrancev. Transportne stroške za šoferja in motorno vozilo kakor tudi stroške za prehranitev šoferja trpi vojni erar. Za

obrado avtomobila je določeno 30 K odškodnine na dan, za obrabo motornega kolesa pa po 6 K.

— **Ne odpirajte tujih pisem!** Neka gosposdična blizu Gorice je odprla pismo, naslovljeno na neko njeno znanko. Ta jo je ovadila in nepoklicana odpirateljica tujih pisem je bila kaznovana na 20 kron globe.

— **Socialni kurz za poljedelce** prirede nemški katoličani od 22. do 27. februarja v M. Gladbachu.

— **Ženo napadel.** Anton Faletič, 53 let star dninar iz Ladje, je znan pijanec ter živi ločen od svoje žene Marijane, katera izvršuje krošnjarski obrt. Dne 7. t. m. okoli 5. ure popoldne oborožil se je Faletič z nabrušenim dletom ter udril v stanovanje svoje žene v Bukovniku št. 26. Našel jo je v veži, potegnil dleto iz žepa ter ji zagrozil rekoč: »Vidiš, to je tvoja in moja smrt«. Vsa preplašena je žena zbežala v sosedno sobo gostača Florjančiča, kamor je pridrl tudi njen mož, a Florjančič ga je pograbil in iz hiše siloma na prosto postavil. Faletič je potreboval denarja za pijačo, in ga je hotel na ta način od svoje žene izsiliti. Ljubeznjiv mož je neznan kam pobegnil; orožniki ga zasledujejo.

— **Umrl** je Gjurjo Bujher, ravnatelj učiteljske šole v Sarajevu.

— **Nove šolske zahteve tržaških Nemcev.** Tržaški Nemci so začeli akcijo za ustanovitev nemške meščanske šole, dekleškega liceja in trgovske šole. Vse nemške stranke in tudi vlada jim bode šla pri tem gotovo zelo na roko. In ako se posreči Nemcem ta načrt, pomeni to neizmerno ojačenje nemškega elementa v Trstu, ki nam postane s tem prav resno nevaren.

Štajerske novice.

Š **Nemška kultura ali kako v Gradcu hočejo videti krvnika in kri.** V Gradcu gostuje sedaj umetniški kabaret »Münchener Scharfrichter«, o katerem trdi kritika, da stoji višje kot navadne varijete-predstave. Velekulturni vsenemški Gradčani pa menda hočejo predstav najnižje vrste. Na lepakih so Gradčani brali: »Münchener Scharfrichter«... široko so zijali in drli k predstavi. Galerije so bile natlačene polne. Nastopil je prvi umetnik, drugi, tretji... pričakovanega — »Scharfrichterja« pa le ni bilo od nikoder. Nastal je strahovit škandal. Galerija je vpila, žvižgala in zahtevala »Scharfrichterja«. Nastopivšemu umetniku so vpili: »Schau, dass d' weiter kummst«. Posredovati je morala policija, a celo na vrtu se je potem nadaljevalo kričanje. Gradčani so kričali in zahtevali — »denar nazaj«. — Če bi se kaj takega v Ljubljani zgodilo, pisali bi nemški listi o slovenskih tepcih, bebihih itd. To kar se je v Gradcu zgodilo, je pa — nemška kultura.

Š **Smrtna kosa.** Umrl je posestnik in gostilničar v Radvanju pri Mariboru, Alojzij Lobnik v 52 letu.

Š **Tatovi koles obsojeni.** V Gradcu se je utaborila družba sedmih fantov, ki je po Štajerskem kradla kolesa, izkupiček za ukradena kolesa pa zapila. Te dni so bili pred graškiimi porotniki radi tega obsojeni Karol Verdnig v sedemletno, Anton Vugrin v osemletno, Friderik Strauss v dveletno, Franc Strauss v 14-mesečno, Albin Pekar v 13-mesečno težko ječo, Henrik Vogrin in Martin Pokelšek sta bila oproščena.

Š **V konkurzu** je trgovec Lach v Ormožu.

Š **Pred celjsko porotno sodišče** pridejo: v ponedeljek, 18. januarja: Franc Medvedec, uboj; Emil Pistošek in Jožef Feumann radi težke telesne poškodbe in posilstva; v torek, 19. januarja: Anton Speglič, uboj in Paher Jožef tatvina; v sredo, 20. jan.: Iv. Svetko, tatvina; v četrtek, 21. januarja: Ivan in Štefan Radanovič, uboj. Nato se bo štiri dni razpravljalo proti sleparju z realitetami, Pamaglu.

Znanost in umetnost.

* **»Velik moment«.** Velik in spomina vreden dogodek za našo slovensko politiko je volivna reforma v deželnem zboru kranjskem in s tem dosežena večina S. L. S. Ta sprememba nam prinaša docela novo dobo v našem političnem in narodnem življenju. Prestavil bo našo politiko na ves drug tir in nam prinesel v deželo novo mlado veselo življenje. Sprememba v osrednji deželi slovenski bo pa vplivala tudi na periferijo; tudi ta bo participirala ob vselem preobratu na Kranjskem. Vreden je ta pomembni dogodek, da se mu postavi kak, če še tako skromen, spomenik. In tak hoče biti knjižica, ki je izšla te dni z naslovom: **»Velik moment. Politično razmišljanje ob vselem preobratu v deželi kranjski«**. Knjižica predloži čitatelju velikansko važnost ravnokar izvršene politične spremembe. Spisal jo je

opazovalec naših razmer, ki je nabral iz javnega življenja najbolj karakteristične pojave. To ni publikacija stranke, zato ima svoj individualen značaj. Pisana je živahno in z gorkim občutkom za sveto stvar, za katero se nam gre pri vsem političnem boju. Razdeljena je v dva dela: Pogled v preteklost in pogled v bodočnost. V prvem markira kratko in krepko glavne faze ravno končanega boja med slovenskima strankama, v drugem podaja nekaj perspektive za prihodnost. Cena 40 vin. — Gotovo bo knjižico vsakdo radostno sprejel in z zanimanjem čital. Naroča se brošurica v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

SLOVENSKI NAPISI NA VOJAŠKIH IN OD ERARJA V NAJEMU SE NAHAJAJOČIH POSLOPJH.

O tem smo imeli že priliko pisati v svojem listu. Takrat smo tudi omenili, da je (menda leta 1895) ob času, ko je dal magistrat nabiti prve samoslovenske napise, korno poveljstvo v Gradcu izdalo ukaz, da se ne sme nahajati ne le na vojašnicah, ampak tudi tam, kjer so hiše v najemu za vojaštvo, noben samoslovenski napis. (Glede slednjih menimo, da je edino odločilen in merodajen ukaz dotičnega gospodarja!)

Vprašanje glede slovenskih oziroma dvojezičnih napisov stopa danes zopet na površje. V kratkem dobi ljubljansko mesto v tem oziru tudi na zunaj slovensko lice.

Zato zahtevamo z vso odločnostjo, da vojaška oblast nemudoma stori svojo dolžnost, da napravi povsod dvojezične napise. Tako beremo: »K. u. k. Platzkomando«, ali »K. u. k. Militär-Station-Komando« ali »Intendantz der k. u. k. 28. Infanterie-Truppen-Division« na hiši meščanske imovine v prejšnji Špitalski, sedaj Stritarjevi ulici; to hišo upravlja mestni magistrat ljubljanski. Na Ambroževem trgu št. 7, v hiši občinskega svetnika gospoda Predoviča (pri Židanu) se blesti še vedno sicer že precej starikav napis »K. u. k. Ergänzung-Bezirks-Komando No. 17 in Laibach«; in ta napis je po ogromni večini namenjen le Slovincem. Ob Dolenjski cesti je na posloju vojaškega strelišča tudi le nemški napis: »K. u. k. Militär-Schießstätte«. Proč z vsemi temi napisi in slovenščina naj dobi svojo pravico. — Apeliramo na naše gospode poslance, da nastopijo energično v tem smislu.

Kaj pa domobrankska vojašnica? Ali bodo slovenska dežela in njena slovenska večina zastopstva, dalje deželni odbor trpeli, da bi se na deželnem posloju šopiril morda samonemški napis? O tem smo docela uverjeni, da ne, in da se v kratkem času zablesti na pročelju napis: »C. kr. domobrankska vojašnica«.

* * *

lj **K javnemu predavanju!** Danes zvečer ob pol 8. uri k javnemu predavanju cand. phil. g. Jos. Puntarja v »Slov. kršč.-soc. zvezo«!

lj **Predavanje »Leonove družbe«.** Opozarjamo na jutrajšnje predavanje prof. dr. J. Grudna o »Edinstvu slovenskih dežel in o Napoleonovi Iliriji«. Predavanje se bode vršilo v knjižnični dvorani »Katoliške Tiskarne« ob 6. uri zvečer. Predavanje je tembolj zanimivo, ker pade ravno v čas, ko razpravljamo v naši deželi o aneksiji ter jugoslovanski dežavni enoti, ki je utemeljena zlasti tudi v zgodovinskem dejstvu edinstva slovenskih dežel.

lj **Ljubljanski župan Hribar in baron Schwarz.** Nemški listi, med njimi »Tagespost«, objavljajo doips, v katerem izjavlja župan Hribar glede na ekspozé barona Schwarza v deželnem zboru, da je konferiral župan 19. septembra z baronom Schwarzom le o dispoziciji vseh vojaških čet in da je bil Hribar le za močan kordon pri nemški kazini. Nemško besedilo slove: »Seine Konferenz (Hribarjeva) mit Baron Schwarz habe nur den Dispositionen für alle Truppen gegolten, wobei Hribar für die Aufstellung eines starken Kordons gewesen sei.« Med izjavo barona Schwarza in župana Hribarja obstoja protislovje, ki se mora še pojasniti. Baron Schwarz je namreč v svojem ekspozéju izrecno naglašal, da je župan sam predlagal, naj se 19. septembra pozove vojaštvo. Uradna »Ljubljancanka« objavlja o tej točki baron Schwarzove izjave sledeče besedilo: »Hiebei möchte ich bemerken, daß der Herr Bürgermeister, in Abänderung seiner Haltung am Vortage, am 19. September die Verwendung des Militärs selbst in Vorschlag brachte.« — Kar trdi baron Schwarz, je bistveno drugače, kar trdi župan Hribar. Mi konstatujemo zgolj suho dejstvo. Želimo, da se stvar popolnoma pojasni.

lj **Slov. trgovsko društvo »Merkur«** v Ljubljani ima VIII. redni občni zbor v ne-

deljo, dne 24. januarja 1909. leta, ob 10. uri popoldne v društvenih prostorih v »Narodnem domu«.

lj **Zopet velika nesreča zaradi neprevidnosti rabe orožja.** — Prijatelj ustrelil prijatelja. Včeraj popoldne se je v Železnikovi čevljarški delavnici na Starem trgu št. 22, v II. nadstropju zgodila zaradi lahkomišljenega ravnanja s samokresom velika nesreča. Ko je med delom 19-letni čevljarški pomočnik Franc Mohorič, rodom iz Kranja, pokazal poslovođu Alojziju Kivku samokres, v katerem so bile 4 ostre patrone, je ta samokres izpraznil ter mu dal patrone s samokresom vred nazaj. Mohorič je nato dal tri patrone svojemu prijatelju Kavčiču, eno pa je dejal zopet v samokres ter z njim v svoji lahkomišljenosti pomeril v svojega tovariša, 22-letnega Rudolfa Kinfnerja iz Metlike. Pri ti skrajni neprevidnosti se mu samokres nagloma sproži ter je krogla zadela Kinfnerja v čelo, ki se je takoj zgrudil mrtev na tla. Ker je imel v roki takrat čevljarški nož, se je pri padcu obrezal tudi s tem tako, da je bila okrog njega cela mlaka krvi. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da so truplo prepegljali v mrtvašnico k sv. Krištofu, Mohoriča pa, ki se je bil tako ustrašil, da je hotel skočiti skozi okno, so aretovali. Bil je ves iz sebe in je kakor blazen vpil naj mu dajo samokres, da bode še sebe ustrelil. Pred hišo se je bila nabrala velika množica ljudi, ki je hišo skoraj poldrugo uro oblegala in se razširja že pozno potem, ko so mrtveca in Mohoriča odpeljali. Mohoriča so danes izročili sodišču. — Nasproti članu rešilne postaje je Mohorič v obupu zaklical »Bog mi je priča, da je nisem namenoma ustrelil«. Mohorič je tih in miren 20-letni mladenič in je izključeno, da bi uboj storil iz slabega namena.

lj **Umrl so:** Uršula Ocvirk, gostilja, 77 let, Radeckega ceste 11; Uršula Zidanč, usmiljenka, 32 let, v bolnici; Jakob Žebre, čevljar, 54 let; Marija Starc, pekova žena, 31 let; Ivan Češnik, mizar, 42 let; Marija Ločniškar, ključarjeva žena, 50 let.

lj **Iz pisarne slovenskega gledališča.** Danes, v torek, se ponavlja vesela opereta »Giroflé-Giroflé«, ki je že dvakrat napolnila gledališče. — Ker se za opero »Werther« pripravita dve novi dekoraciji, bo premijera »Wertherja« šele prihodnji torek. — V petek se poje opera »Butterfly«.

lj **Umrl** je na Čopovi cesti štev. 10 gospod Ivan Kuralt, sodnijski pristav v pokoju, star 64 let.

lj **Smrtna kosa.** Umrl ste: zasebnica Nežika Kočvar, stara 64 let, in Katarina Nehija, stara 11 let.

lj **Vztrajen lovski pes.** Ko je včeraj neki lovec prišel na dolenjski kolodvor in že ni bilo časa psa spraviti v voz, ga je pustil zunaj. Ko je vlak odpeljal, se je psu tako začelo skominati po divjačini, da ni šel domov, marveč je spremljal vlak do Škofeljce, kjer sta z gospodarjem prišla zopet skupaj in odšla nad zajce.

lj **Preprečena pot.** Na kolodvoru službujoči nadstražnik je danes aretiral 19-letnega Valentina Seljaka iz Žirovnice, kateri se je hotel odpeljati v Ameriko, še predno je zadostil vojaški dolžnosti. Odali so ga sodišču.

lj **Zadnje južno vreme** je napravilo dokaj neprilik. Ceste in pota so bile take, da bi bil človek kmalu ostal v blatu. Ljubljana je zelo narasla in so po nji plavale velike plasti ledu. Ena je skoraj segala od brega do brega. Prinesla je tudi cel most z držaji vred. Na Francovem nabrežju je bil dopoldne videti jako zanimiv prizor, katerega so gledale velike množice ljudstva. Ko je bila voda izpod jedla sneg, se je potem cel kup z velikim ploskom zvrnil v Ljubljano in se potem počasi deloma razstopil, deloma ga je pa odnesla voda. Temperatura se je pa ponoči tako spremenila, da smo imeli zjutraj precej oster mraz.

lj **Vožnje na električni železnici.** V letu 1908 se je vozilo po ljubljanski električni železnici 1.020.744 oseb, to je med osmimi obratnimi leti prvo, v katerem se je doseglo število vozečih se oseb en milijon. V prejšnjih letih prevozilo se jih je samo 700.000 do 800.000.

Razne stvari.

Ruski bančni roparji. — 522 tisoč rubljev zašitih v obleko.

V a r š a v a, 19. jan. Redarstvo je prišlo dva mladeniča, ki sta več dni izredno potratno živela. Eden trdi, da se piše Perepletnikov, doma iz Krasneje in je 18 let star, 19 let stari tovariš pa se izdaja za Kazimirja Belke. Ko so ju preiskali, so našli v njunima telovnikoma zašitih 522 tisoč rubljev v državnih rentah in 27 tisoč rubljev v bankovcih. Fanta sta

rekla, da sta denar podedovala. Policija pa je prepričana, da je prišla tatova tiste tolpe, ki zadnji čas po Rusiji izvršuje »razlastitev«. Denar, ki je gotovo last kakšne zadnji čas oropane ruske banke, so položili v sodno shrambo, proti fantoma pa uvedli preiskavo.

Amerika kupi 3000 hiš.

Na predlog predsednika Roosevelta je kupila Amerika za 500.000 dolarjev materiala za zgradbo in opravo 3000 solidnih hiš za po potresu oškodovane. Deset parnikov pripelje material v Italijo.

Zadnji Obrenović, nezakonski sin rajnega srbskega kralja Milana, Kristić, je bival nekaj časa v Budimpešti, kjer je hitro zapravil 40.000 kron, ki mu jih je zapustil grof Evgen Zichy. Mož je znan posebno hotelom, v katerih biva nekaj dni, ne da bi plačal, kar je dolžan, napumpa, če more, natakraje in nato izgine.

Kolera v Peterburgu. Na kolero je obbolelo v Peterburgu 60 oseb, izmed katerih jih je umrlo 21.

RESEN POLOŽAJ NA PORTUGALSKEM.

V Lizboni je položaj zelo opazen. Franco je skrit v deželi in čaka le na ugodno priliko, da se polasti zopet oblasti. Revolucionarji so se povsod vgnjezdili, celo v bližini kraljeve rodbine. Zapri so že mnogo sumljivih oseb. Kraljevo rodbino stražijo ponoč in podnevi.

Gospodarstvo.

Glede pomožne akcije nam javlja »Gospodarska Zveza«, da bo ona poslala posameznim hranilnicam in posojilnicam prepise seznamov prosilcev njih okoliša, ki so na vladi in na podlagi teh seznamov naj hranilnice preskrbe naročilne in protiliste. Potrebne tiskovine so že v delu in jih »Gospodarska Zveza« razpošlje v nekaterih dneh organizacijam zajedno s seznamki.

Telefonska in brzoljavna poročila.

PREDLOGA ZA LAŠKO PRAVNO FAKULTETO.

Dunaj, 19. januarja. Včeraj se je vršil ministrski svet, v katerem je bilo sklenjeno predložiti državnemu zboru predlog o laški pravni fakulteti.

NUJNI PREDLOG KATOLIŠKO-NARODNIH ČEHOV.

Dunaj, 19. jan. V jutrišnji seji državnega zbora vložil klub katoliško-narodnih Čehov nujni predlog naj vlada posreduje, da cesar lex Axmann ne potrdi.

CESAR V BUDIMPEŠTI.

Dunaj, 19. jan. Cesar bo od 25. do 28. t. m. v Budimpešti, kjer bo delil splošne avdijence.

PREDSEDSTVO DRŽAVNEGA ZBORA PRI CESARJU.

Dunaj, 19. jan. V četrtek sprejme cesar predsedstvo državnega zbora. Predstavijo se mu novi podpredsedniki, med katerimi je tudi poslanec Pogačnik.

OGRSKI NOTRANJJI MINISTER PRI CESARJU.

Dunaj, 19. januarja. Ogrski notranji minister grof Andrassy je bil danes pri cesarju v daljši avdijenci. Prosi je cesarjevega dovoljenja, da volivna reforma še ne pride na dnevni red, ker se stranke še niso sporazumele, pač pa najprej davčna reforma, potem kongrua in normalni rekrutni kontingent.

ITALIJANSKA PROSTOVOLJNA PLANINSKA MILICA.

Dunaj, 19. jan. Italijani nameravajo po zgledu prostovoljnih zborov kolesarjev in avtomobilistov organizirati še prostovoljno planinsko milico, ki bi podpirala »alpine« ob alpskih deželah. »Alpinov« je sedaj 8 polkov prve linije, h kateri pride eventuelno še druga in tretja linija, v slučaju vojne pa tudi mobilna milica in teritorialne formacije. Italijanski »alpine« so porazdeljeni ob meji ter imajo približno isto nalogo, kakor naši štirje obmejni varstveni polki. Prostovoljna alpinska milica bi jedro teh čet znatno razbremenila, da bi se stalne čete lahko v polni meri posvečale svoji nalogi, dočim bi alpski prostovoljci, večinoma domačini, ki poznajo vse poti in prelaze, mnogo pomagali pri reorganiziranju in podobnih nalogah. V Benečiji in v Karnijskih alpah snujejo kraljeve odbore, ki hočejo organizirati športna in strelska društva. Italijansko vojno ministrstvo podpira to gibanje in bo od-

borom olajševalo dobavo orožja in streliva ter jim prepuščalo po potrebi tudi strelišča in vežbališča.

VSEBINA AVSTRIJSKO-TURŠKE POGODBE.

Dunaj, 19. jan. Avstrijsko-turška pogodba, ki jo je podpisal turški ministrski svet, vsebuje sledeče: 1. Utrditev avstrijsko-turškega prijateljstva. 2. Turčija se odpove svoji suvereniteti v Bosni. 3. Avstrija vrne Sandžak. 4. Avstrija dovoli povišanje turške carine od 11 na 15%. 5. Avstrija zagotavlja, da varuje v Bosni vse konfesije enako, vsem da svobodo kulta, svobodo obhajenja s pristojno cerkveno oblastjo in popolne državljanske pravice. 6. Avstrija privoli pogojno v izpremembo svoje konzularne sodne oblasti in poštne-ga prometa. 7. Plača 2½ turških funtov.

PRED MIROM.

Belgrad, 19. jan. Srbska vlada hoče še enkrat v posebni noti vevlastem pojasniti svoje stališče. Zahteva mali del zemlje, ki je potreben za teritorialno skupnost Črne gore in Srbije, kar se naj stori v obliki regulacije meje. V noti o aneksiji Bosne in Hercegovine ne bo govora.

DEMONSTRACIJE DELAVCEV V DRAŽDANIH.

Draždani, 19. jan. 10.000 delavcev je demonstriralo pred kraljevo palačo za splošno volivno pravico. Policija je s sabljami šla na delavce. Na kočijo, v kateri se je pripeljal kralj domov, so delavci metali kamenje. V mestu je veliko razburjenje.

NESREČA NA ŽELEZNICI.

Monakovo, 19. jan. Brzovlak Dunaj-Pariz je pri Karolinenfeldu pri Rosenheimu zadel ob tovorni vlak. Lokomotiva in pet voz je skočilo s tira. En potnik iz Augsburga in nekaj železničarjev je lahko ranjenih.

KOLERA V PETERBURGU.

Peterburg, 19. jan. Kolera se vedno bolj širi.

15.000 KLOBUČARJEV ŠTRAJKA.

New-York, 19. jan. 15.000 klobučarjev iz raznih tovarov priče štrajkati, ker niso dobili zvišanje plač. V znamenje solidarnosti bodo izbruhnili še drugi štrajki.

V POTRESNEM OZEMLJU.

Reggio di Calabria, 19. jan. Zdravstvene razmere so poveljne in gospodar-sko življenje se čimdalje bolj razvija.

Messina, 19. januarja. Med razvalinami še vedno raziskujejo. Zdravstveno stanje prebivalstva in vojakov je dobro. Življenje v mestu postaja vedno bolj živahno. Ponoči je bilo čuti nekoliko potresnih sunkov.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Slov. kat. akad. društvo »Danica« na Dunaju: Dopisnico, da se vrši na Dunaju danes, 19. t. m. zvečer občni zbor »Danice«, smo dobili v Ljubljano danes dopoldne, 19. t. m. Poštni pečat kaže, da je dopisnica bila oddana na Dunaju včeraj dne 18. t. m. Za pravočasno objavo torej prepozno!

Opozarjamo na današnji oglas jubilejnih srečk za vdovski in sirotinski zaklad. Glavni dobitek znaša 25.000 kron. Žrebanje bo že 21. januarja 1909.

Dobivanje zob.

Dajte trpečim »Scottovo emulzijo in trdno bodo spali ponoči.

Zobje

rastejo brez bolečin, brez ovir v prebavi in postanejo beli, ravni in močni. Otrok uživa rad Scottovo emulzijo. Neredno prebavljanje se zboljša.

Cena originalne steklenice

2 K 50 vin.

Dobi se v vseh lekarnah.

Dekle se išče

k mali družini, katera zna kuhati, malo šivati in se razume tudi na vrt. Natančno pove gospa Wölfling, Stritarjeve ulice, v Ljubljani.

Naročajte »Slovenca«! Kjer eden ne zmore naročnine, naj se jih naroči več skupaj!

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 19. januarja

Pšenica za april	12 72
Pšenica za oktober l. 1909.	10 81
Rž za april l. 1909.	10 04
Oves za april	8 50
Koruza za maj l. 1909	7 27

Efektiv 5 dražje.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m. sred. zračni tlak 736,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Podvinjena v mm
18	9. zveč.	742,2	- 4,5	sr. sever	jasno	
19	7. zjut.	39,7	- 8,4	sr. svzh.		0-0
	2. pop	37,8	0-0	sr. svzh.	oblačno	

Srednja včerašnja temp. - 4,0°, norm. - 2,4°.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom bolezni in ob smrti iskreno ljubljene soproga oziroma očeta, starega očeta in brata, gospoda

Antona Rebek-a

c. kr. višjega davčnega nadzornika v p. kakor tudi za častno spremstvo na zadnjem potu pokojnika, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem ter vsem ostalim udeležencem tu v Ljubljani kakor tudi v Škofji Loki svojo najtoplejšo zahvalo.

Posebej se še zahvaljujemo gospodoma dr. Demet. Bleiweisovi vit. Trsteniškem in dr. Andreju Lisjaku, ki sta z veliko skrbjo pomagala dragemu pokojniku v dobi njegove bolezni.

Vsem prisrčna zahvala!

Ljubljana, 18. jan. 1909.

Globoko žalujoči ostali.

Žrebanje že pojutrašnjem.

Jubilejne srečke

za vdovski in sirotinski zaklad »Eintracht«.

2200 dobitkov 1 krona 2200 dobitkov

Glavni dobitek

25.000

kron vreden

Dobe se v c. kr. tobakarnah, loterijah, poštah, menjalnicah i. t. d. 3489

! VELE-AKTUALNO !

„Velik moment“

Politično razmišljanje ob veselem preobratu v deželi Kranjski

Pristno, ce na pod platu

ustanovno : leto : 1860.

Šent Peterburške
ALOŠE
čevlji za sneg „Storm Slippers“.

2994 12-6

Vsak dan jih izdela tovarna

60.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Dunaj, I.

Prodaja na drobno v vseh boljših trgovinah za čevlje, gumi in modno blago.